

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

Sect. I. Quomodo satisfactio sit pars huius Sacramenti, & an causet
gratiam ex opere operato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

SECTIO I.

*Quomodo satisfactio sit pars huius Sacramenti;
& an causet gratiam ex opere operato.*

1. **D**ubitat primò, an sit pars essentialis, vel solum integralis: nam Palud. *dist. 16. quest. 4.* sub *finem* dicit, esse partem essentialem: quia, licet ante satisfactionem detur iam Sacramentum, hoc inde provenit, quod Sacramentum hoc sit quoddam ens successuum, cuius pars habetur ante totam essentialiam: ut ante consecrationem calicis datur Eucharistia; non tamen tota: & ante omnes Vnctiones completas habetur Sacramentum Vnctionis.

Sed hic Auctor fortasse solum dissentit modo loquendi, solumque vult, quod ante satisfactionem, licet detur Sacramentum totalitate essentiali; non tamen totalitate integritatis. Modus tamen loquendi est improprius, nec idcirco debet appellari pars essentialis, nec debet negari, ante satisfactionem dari totam essentialiam Sacramenti, sicut homo absque digito dicitur habere totam essentialiam hominis, licet non habeat integritatem.

2. Certum ergo est, satisfactionem esse partem solum integralem huius Sacramenti: quod variis argumentis probavimus loco citato. Ex hoc autem oritur secundum dubium, an satisfactio, quando ponitur, causet aliquam gratiam sanctificantem ex opere operato; Prima sententia affirmat, quam tenent Caiet. *infra, q. 90. art. 2.* Sotus *dist. 17. q. 1. art. 2.* quos affert, & sequitur Suarez *disp. 38. sect. 2. n. 3.* & alij, qui assentunt pro se S. Thom. *illa q. 90. artic. 2. ad secundum.*

Probabilior tamen videtur sententia negans, quam tenet Paludius *dist. 14. disp. 1. col. 11. & dist. 16. q. 1. art. 1.* Pater Coninch *in praesenti, disput. 10. n. 94.* & eam videtur supponere Pater Valquez *supra, q. 84. art. 1. dub. 2. prope finem*, ubi solum tribuit satisfactioni effectum remissionis poenae: & clarè eam docet *q. 94. art. 2. dub. 5. n. 9.* & praepositus *q. 12. dub. 6.* & videtur esse sententia Sancti Thomae *in 4. distinctione 16. questione 1. artic. 1. questione 2. ad 3.* ubi proposito argumento, quod satisfactio non esset pars Sacramenti, si non conferret gratiam, cum Sacramenta novae legis gratiam conferant suscipientibus. Respondet, gratiam conferri ex proposito satisfaciendi, licet non conferatur ex satisfactione actuali, vel posse dici partem Sacramenti, quatenus per satisfactionem consequitur poenitens perfectum effectum gratiae, peccatum abolens: quia liberatur totaliter à reatu peccati. In loco autem *supra* adducto pro sententia contraria videtur oppositum asserere: nam eidem argumento respondet, quod satisfactio confert gratiam, prout est in proposito; & auget eam, prout est in executione. Possent tamen haec verba explicari iuxta id, quod dixerat in alio loco, per satisfactionem acquiri perfectum effectum gratiae, scilicet, liberationem totalem à reatu peccati.

3. Undè constat, graviter excessisse Luitum Turrianum *in selectis, part. 2. disp. 31. dub. 22.* ubi hanc secundam sententiam dicit esse temerariam. Constat, cum non legisset loca Gabriellii Vasquez, in cuius verba irruerat, alioquin saltem ob eius reverentiam abstinuisset à censura sententiae probabilissimae.

Probatur hæc sententia: quia Sacramentum Poenitentiae in tantum debet conferre gratiam ex opere operato, in quantum debet culpam mortalem,

quae secundum legem ordinariam nunquam tollitur absque infusione gratiae: satisfactio autem, quando postea ponitur, non significat remissionem culpae, sed poenae; imò supponit iam culpam remissam: ergo non est, unde colligamus, ipsam habere novam virtutem ad conferendam, vel augendam gratiam sanctificantem, hæc enim non debet infundi ad tollendum reatum poenae: constat quippe per Sacrificium Missae, & per Indulgentias auferri reatum poenae ex opere operato, absque infusione, vel augmento gratiae: ergo, ut satisfactio habeat eam virtutem auferendi reatum poenae, non debet habere virtutem augendi gratiam.

Probat etiam solet ex aliis Sacramentis, in quibus numquam datur nova gratia, ab aliqua nova parte materiae Sacramenti, nisi opponatur nova forma, ratione cuius fiat novum Sacramentum partiale, ut contingit fortasse in Ordinatione Presbyteri, quando per collationem secundae potestatis ad absolvendum datur illi nova gratia partialis, & in Extrema Vnctione, in qua aliqui volunt, quod in singulis Vnctionibus cum forma correspondenti datur nova gratia partialis. Ceterum per appositionem solum novae materiae non contingit dari novam gratiam, postquam iam Sacramentum causavit gratiam sacramentalem.

Hoc tamen argumentum non videtur efficax: quia, si aliquis vngendo infirmum diceret unica forma: *Per istam sanctam Vnctionem, & indulgentiam tibi Deus, quidquid peccasti per omnes sensus.* Et postea succussu vngeret sensus, daretur novus effectus, iuxta illam sententiam, in vnctione singulorum sensuum per appositionem novae materiae absque positione novae formae. Item, in Ordinatione Presbyteri, si Episcopus unica forma dixisset: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium, & remittendi, ac retinendi peccata:* & postea traderet Hostiam, & calicem cum vino, ac deinde imponent manus, videtur probabile, quod per singulas materias acciperet singulas potestates, sicut nunc, licet tunc non apponeretur nova forma post primam effectum. Sic ergo diceret aliquis, in Sacramento Poenitentiae unicum formam sufficere, & adveniente postea nova parte materiae, datur nova gratia sacramentalis partialis.

Alij probant: quia, si satisfactio auget gratiam ex opere operato, posset etiam aliquando dare primam gratiam: nam, si aliquis post absolutionem peccasset mortaliter, & haberet attritionem tunc, quando implet poenitentiam; iustificaretur: nam Sacramenta, quae possunt conferre gratiam, possunt etiam primam gratiam conferre per accidens in attrito, cum iam non inveniunt obicem. Sed nec hoc argumentum efficax: quia illa doctrina universaliter sumpta mihi non probatur, eamque *tomus superiori* impugnavi. Quare, licet absolutio sacramentalis possit dare primam gratiam, quia per se instituta est ad illum effectum praestandum; de satisfactione tamen posset id negari; eo quod non sit per se instituta ad talem effectum. Potissimum ergo fundamentum nostrae conclusionis est, quod nullum sit fundamentum in Scriptura, Patribus, aut Conciliis ad illum effectum tribuendum satisfactioni sacramentali.

Hinc infertur obiter, satisfactionem hanc, sicut non confert gratiam habituales; ita nec conferre ex opere operato ius ad auxilia aliqua in ordine ad praeservandum hominem à peccatis, vel ad emendanda: quem effectum saltem illi concedendum dicit Pater Suarez *ubi supra, n. 3.* Sed confert Pater Coninch *numera 92.* Sed consequenter

sequenter videtur etiam negandum: quia Sacramenta non solent conferre ex opere operato ea auxilia, nisi quatenus afferunt gratiam habituales, ex qua oriuntur talia auxilia, & cum ordine ad illa, quæ solet dici gratia sacramentalis: unde perditam gratiam habituales, perditur etiam ius acquisitum per Sacramenta ad talia auxilia: & recuperata, recuperatur, ut probauimus in tractatu de Sacramento in genere, disp. 4. sect. tertia. Si ergo hæc satisfactio daret ius ad auxilia, daret etiam gratiam internam habituales, in qua illud ius fundaretur, sicut alia omnia Sacramenta id faciunt.

Contra hanc sententiam plura obijciuntur: Primò, quia hæc satisfactio est pars Sacramenti: Sed Sacramenta nouæ legis causant gratiam: ergo & hæc pars. Probatur consequentia: quia nihil videtur posse intrare ad componendum Sacramentum in ratione Sacramenti, nisi illud, quod componit illud in ratione signi sensibilis significantis practicæ gratiam; quidquid enim est extra hunc conceptum, erit etiam extra conceptum Sacramenti, ut Sacramentum est: sed satisfactio non constituit hoc Sacramentum in ratione sensibilis; tum, quia potest esse opus merè internum; tum, quia antecederet ad ipsam satisfactionem iam habuit Sacramentum sensibilitatem sufficientem ad significandam gratiam ex ipso collatam tempore absolutionis: ergo debet constituere illud in ratione causantis gratiam, alioquin non apparet, quomodo sit vera pars Sacramenti nouæ legis.

Huic argumento dupliciter responderi potest. Primò, satisfactionem esse partem Sacramenti Pœnitentiæ: & habere virtutem ad causandam gratiam simul cum aliis partibus, quando reperitur iam posita nam, si pœnitens impleat pœnitentiam inuinctam: antequam absoluitur, prope fieri potest, & olim frequenter fiebat, tunc satisfactio concurret simul cum confessione, & contritione ad gratiam sacramentalem, tanquam una pars materiæ: materia enim sunt actus pœnitentis, quibus dolet confiteri, & obedit in executione pœnæ Iudici, qui omnes actus per modum materiæ concurrunt simul cum forma ad effectum gratiæ sacramentalis. Quando verò satisfactio ponitur post absolutionem: tunc, licet secundum se iam non operetur gratiam, adhuc tamen dicitur pars integrans illud totum, Sacramentum, à quo producit gratia, & quæ habet virtutem de se ad concurrendum cum aliis, si non inueniret iam effectum positum ab aliis: sic enim aliquæ dicuntur partes in aliis Sacramentis, licet aliquando inueniant iam effectum productum: v.g. in extrema Vnctione dicunt aliqui, per primam vñctionem, quæcunque illa sit, produci effectum gratiæ, reliquis autem integrare, & perficere Sacramentum, licet non producant gratiam nouam. Item in Eucharistia, quando Sacerdos sumit Hostiam diuisam in duas partes, in sumptione primæ, accipit totum effectum gratiæ, & tamen secunda est etiam pars eiusdem Sacramenti integrans illam Communionem. Item, in Ordinatione Sacerdotis, si Episcopus imponat manus (quam impositionem esse materiam sufficientem, probauimus in tractatu de Sacramento in genere,) & profertens formam det etiam panem, & vinum, tunc porrectio panis, & vini erit pars integrans materiam Ordinationis, licet tunc inueniat iam effectum productum ab impositione manus, & forma prius terminata. Sufficit ergo ad hoc, ut aliquid sit pars integrans materiam, esse talem, quæ poneret cum aliis compartibus effectum, si non inueniret positum. Imò in forma sacramentali vide-

tur hoc ipsum reperiri: nam illa verba, *à peccatis tuis*, in sententia comuni inueniunt iam gratiam productam per priora verba, & tamen sunt pars formæ, & pars Sacramenti, & possunt producere gratiam, si proferrentur ante verbum, *absoluo*, v.g. diceret Sacerdos: *A peccatis tuis ego te absoluo*. Deinde, quando factio matrimonio inualido ob defectum consensus interni, postea reualidatur, iuxta probabilem sententiam, posito consensu interno coniugis ficti, potest contingere, quod ille consensus internus incipiat intrinsecè in tempore iuxta sententiam probabilem eorum, qui communiter dicunt posse actum voluntatis incipere in tempore intrinsecè: in quo casu totus ille consensus est pars Sacramenti secundum durationem temporis diuisibilis, cum nulla possit assignari pars prima, sed in quacunque assignata necesse sit esse aliquas partes durationis, ante quas Sacramentum habuerat suum effectum: & tamen omnes illæ dicuntur partes Sacramenti. Sic ergo posset satisfactio dici pars Sacramenti, etiam in eo casu, quando inuenit iam productum effectum gratiæ sacramentalis.

Secundò responderi potest facilius, satisfactio nem esse posse partem integram Sacramenti, licet ipsa non conferat gratiam: quia sicut remissio pœnæ, licet non sit gratia habitualis, nec ablatio culpæ est tamen quasi complementum gratiæ, & integritas remissionis culpæ, sic satisfactio, quæ ordinatur ad tollendum reatum pœnæ, est complementum, & pars integrans Sacramentum, quod causat gratiam, & remittit culpam. Neque enim cuiuslibet patris integranti debet conuenire definito essentia: nam sanguis est pars naturæ humanæ, idè enim Verbum diuinum assumens naturam humanam, debuit assumere immediatè sanguinem, & tamen in veriori sententia sanguis non informatur anima rationali nec illi conuenit esse rationalem: sed est pars integrans naturam rationalem. Sic satisfactio, licet non conferat gratiam, est tamen pars integrans, & complens Sacramentum illud, quod confert gratiam, & ordinata ad hoc, ut illud Sacramentum habeat suum effectum perfectiori, & conuenientiori modo.

Hanc solutionem videtur indicare Concilium Tridentinum sess. 14. cap. 3. ubi enumeratis tribus partibus in materia huius Sacramenti, contritione, confessione, & satisfactione, subdit eas *quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione Pœnitentia partes dici*. In quibus verbis ex eo indicat, posse satisfactionem appellari partem Sacramenti: quia ex institutione diuina confert ad effectum Sacramenti plenius, & perfectius habendum. Eandem solutionem videtur etiam amplexus S. Thomas illa disp. 16. loco supra citato: & videtur planior ad hanc rem explicandam.

Secundò arguit Snarex: quia, si satisfactio fuisset iam exhibita tempore absolutionis, maiorem effectum gratiæ ex opere operato homo accepisset; esset enim magis, & melius dispositus: licet autem Conc. Trid. tempore sequenti fiat, moraliter tamen coniungitur cum aliis partibus, cum quibus facit vnum Sacramentum: ergo totum illud Sacramentum confert maiorem gratiam, arque adeo plus gratiæ dabitur posita satisfactione supra eam, quæ iam data fuerat. Respondetur tamen negando consequentiam, quia, si satisfactio præcessisset, non idè plus gratiæ datum fuisset: quia plures partes Sacramenti concurrerent ad illam, (hoc enim parum refert ad maiorem gratiam causandam,) sed, quia melior dispositio

positio præcederet; satisfactio autem, quæ postea subsequitur, non potest iam reddere subiectum magis dispositum ad gratiam, quæ iam supponitur data: sicut alij actus boni, qui post absolutionem sequuntur, si præcessissent, disposuissent ad maiorem gratiam ex opere operato; & tamen quando subsequuntur, ad nullam gratiam ex opere operato conducunt. Quod autem satisfactio constituat vnum Sacramentum cum præcedentibus partibus, parum refert: nam partes, quæ post absolutionem, & eius effectum ponuntur, non augent effectum absolutionis præcedentis quoad gratiam; sed quoad aliquid aliud.

13. Tertiò arguit idem Suarez: quia hæc satisfactio non solum est in vindictam, & remissionem pœnæ sed etiam præcipue ad curationem, & medicinam ad quem finem, & effectum est maximè necessaria gratia: ergo credibile est, quod eam afferat ex opere operato. Respondetur, satisfactionem debere quidem imponi à Sacerdote ad finem curandi pœnitentem: ceterum non habet de se ex opere operato afferre talem curationem; sed solum remissionem pœnæ temporalem: si enim haberet ex opere operato hunc effectum curandi, qualibet pœnitentia esset proportionata cuilibet generi peccati; quod constat esse falsum: nam diuersis peccatis diuersæ pœnitentiæ, & medicinæ applicari debent, vt abstinentia curetur homo carnalis, eleemosynis avarus, &c.

14. Quartò arguunt alij: quia in absolutione reperitur aliqua remissio pœnæ cum remissione culpæ: ergo etiam in satisfactione cum remissione pœnæ inuenitur aliqua infusio gratiæ. Negatur consequentia: quia infusio gratiæ in absolutione affert secum necessariò remissionem pœnæ æternæ: remissio verò pœnæ temporalis non affert secum infusionem gratiæ, vt constat in Indulgentiis, Sacrificio, &c. Quando autem fit absolutio venialium, tunc credibile etiam est, intercedere semper aliquam remissionem pœnæ; quia etiam extra Sacramentum, quoties remittitur culpa, credibile etiam est, quod remittitur semper aliquid pœnæ: congruum enim videtur, quod minus puniatur ille, cui iam condonata est culpa, & cui minus auersus est Deus, quam ille, qui adhuc retinet maculam culpæ.

15. Quintò arguitur ex illis verbis Sacerdotis: *quid quia boni feceris, &c. sit tibi in remissionem peccatorum, & augmentum gratiæ*, &c. Ergo satisfactio etiā deseruit ad augendam gratiam. Respondetur, ibi etiā includi merita B.V. & omnium Sanctorum; quæ tamen, certum est, non augere gratiam in pœnitente ex opere operato. Illa ergo verba continent deprecationem Sacerdotis petentis, vt omnia illa eodem modo; quo singula conferre possunt, conferant ad omnes illos effectus; scilicet, vel impetratoriè, vel mediatiè, vel ex opere operantis, &c.

Sextò obijci potest, quod sumptio calicis in Eucharistia, iuxta probabilem sententiam; causat nouam gratiam post sumptionem Corporis; quia est noua pars Sacramenti: & idem est de collatione potestatis absoluendi data Sacerdoti post datam potestatem ad consecrandum propter eandem rationem: ergo idè dicendum erit de satisfactione, quæ est noua pars Sacramenti. Respondetur, negando consequentiam: quia illæ ita sunt partes Sacramenti, vt in se habeant rationem Sacramenti, atque aded illis etiam est promissa gratia: nam bibenti Sanguinem Christi promittitur vita spiritualis; & quando datur potestas remittendi peccata, dicitur Sacerdoti: *Accipe Spiritum sanctum*, &c. at verò satisfactio non est Sacramentum; sed pars Sacramenti, cui secundum

se, nunquam est promissa gratia, nec nos debemus absque fundamento illum effectum asserere.

SECTIO II.

De effectu satisfactionis sacramentalis circa remissionem pœnæ.

Supponimus, satisfactionem sacramentalem habere ex opere operato hunc effectum remissionis pœnæ: quod bene probat P. Suarez, *disp. 38, sect. 2, n. 2.* & P. Valq. *q. 94, art. 2, dub. 5, n. 8.* ex verbis supra adductis Trid. dicentis has esse partes Sacramenti pœnitentiæ: quia ad perfectam, & plenam peccatorum remissionem, ex Dei institutione requiritur. Cum ergo satisfactio non requiratur ad remissionem peccati quoad culpam; pertinebit, & requiratur ad peccati remissionem quoad pœnam, cum nihil aliud in peccato remitti possit. Secundo probatur hoc ipsum: quia hæc pars instituta est à Christo Domino, alioquin non posset esse pars Sacramenti: ergo ex Christi institutione, & potestate ab eo accepta Sacerdos imponit pœnitentiam: ergo habet potestatem ad faciendum, quod significat se facere significat autem potissimum, dum pœnitentiam imponit, se imponere illi loco pœnæ, quæ restat in Purgatorio soluendæ, seu ad finem expiandæ à debito pœnæ; atque idè significat, se commutare pœnam Purgatorii in illam pœnam temporalem: cum ergo hæc commutatio, & hæc actio procedat ab habente auctoritatem, consequens est, vt nisi claus erret consequatur suum effectum liberandi pœnitentem à debito pœnæ Purgatorii per satisfactionem impositam auctoritate Christi.

Hoc ergo supposito, dubitatur primò circa illum effectum remissionis pœnæ, quem causat satisfactio, an qualibet satisfactio à Sacerdote imposita tollat omnem reatum pœnæ debitæ pro illis peccatis, quæ quis confessus est. In quare certum est, primò, quando pœnitentia iustas ob causas imponitur multò minor, prout sæpè expedit facere propter infirmitatem, aut impotentiam pœnitentis, & ne ipse exponatur periculo non implendi pœnitentiam; tunc, inquam, non tollitur totius pœnæ debitæ per illam modicam pœnitentiam. Secundò, certum videtur, quod qualibet pœnitentia, etiam minima, aliquid operabitur, contra aliquos, quos tacitè refert Suarez *disp. 38, sect. 2, n. 7.* qui id negabant, quando pœnitentia est minima, & improporcionata: falluntur tamen; quia illa pars, licet non correspondeat toti debito, correspondet parti ipsius, & per consequens pro ipso satisfaciens. Sicut, si Iudex reo criminis, cui debebatur triennium exilij, iniungat exilium semestris: satisfaciens illa pœna pro parte saltem pœnæ debitæ. Quod confirmari potest: quia commutatio voti facta à Prælate in rem inæqualem, valida est quoad partem correspondentem, manente solum obligatione supplendi, quod deerat ad commutationem æqualem, vt tradit Thom. *Sanc. lib. 4, de vot. 10, c. 5, n. 8.*

Dubium est, an si Sacerdos prudenter existimet, pœnitentiam æqualem esse ieiunium triplex, & illam imponat, liberetur pœnitens ab omni reatu pœnæ per illam pœnitentiam, licet reuera non fuerit æqualis; Affirmant plures, quos afferunt Suarez *ubi supra, sect. 5, num. 2.* & Valquez *quest. 94, art. 2, dub. 6.* quia Sacerdos est Index arbitrius: quare id, quod ipse prudenter iudicat, debet rarum haberi: si ergo eam pœnitentiam imponit, quam prudenter iudicat æqualem: iam absque virtute clauium à reatu totius pœnæ, quam